

Sag C-644/23 [Stangalov]ⁱ**Sammendrag af anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 98, stk. 1, i Domstolens procesreglement****Dato for indlevering:**

26. oktober 2023

Forelæggende ret:

Sofijski gradski sad (Bulgarien)

Afgørelse af:

26. oktober 2023

Tiltalt:

IR

Hovedsagens genstand

Underretning af en tiltalt, der har unddraget sig retsforfølgning, om, at der vil blive afholdt en retssag mod den pågældende om den pågældendes ret til en ny retssag, hvor den pågældende kan være til stede.

Genstand og retsgrundlag for anmodningen om præjudiciel afgørelse

Forelæggelsen er sket i henhold til 267, stk. 1, litra b), TEUF.

Præjudicielle spørgsmål

Er artikel 9 i direktiv 2016/343, sammenholdt med dette direktivs artikel 8, stk. 4, eller artikel 8, stk. 2, forenelig med en national lovbestemmelse – artikel 423, stk. 1, andet punktum, første alternativ, i NPK (strafferetsplejeloven) – hvorefter en tiltalt, over for hvem der er truffet afgørelse, uden at den pågældende var til stede, ikke har ret til en ny retssag, hvorunder den pågældende er til stede, hvis den pågældende har unddraget sig retsforfølgning efter i bred forstand at være blevet underrettet om tiltalen i forundersøgellesfasen og netop på grund af at have

ⁱ Den foreliggende sags navn er et vedtaget navn. Det svarer ikke til et navn på en part i sagen.

unddraget sig retsforfølgning hverken har kunnet underrettes om det fuldstændige anklageskrift, om den retssag, der er indledt på grundlag af dette anklageskrift, eller om konsekvenserne af ikke at give møde under retssagen – i hvilken forbindelse den pågældende heller ikke har ret til en ny retssag, hvorunder den pågældende er til stede, hvis den pågældende forsvares af en advokat, der er beskikket ex officio, uden at det tillægges nogen betydning, at den pågældende ikke har nogen som helst kontakt til denne advokat?

Såfremt dette besvares benægtende: Kræver eller tillader artikel 8 i direktiv 2016/343 og artikel 47 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, at den forelæggende ret afviser en prøvelse af det materielle indhold af anklageskriftet mod en sådan tiltalt og afsigelsen af en udeblivelsesdom mod samme, såfremt det baseret på pålidelige oplysninger står klart for den forelæggende ret, at den øverste nationale retsinstans, som har enekompetence til at træffe afgørelse om en anmodning om en ny retssag, hvor den pågældende kan være til stede, som er indgivet af en tiltalt, over for hvem der er truffet afgørelse, uden at den pågældende var til stede, i det foreliggende tilfælde agter at afvise denne anmodning og undlade at genoptage sagen, idet den ikke vil anvende bestemmelsen i artikel 9, stk. 1, i direktiv 2016/343, sammenholdt med samme direktivs artikel 8, stk. 4, eller artikel 8, stk. 2, men derimod national ret og derved fratage den tiltalte, over for hvem der er truffet afgørelse, uden at den pågældende var til stede, den EU-retligt sikrede ret til at være til stede under retssagen i straffesager?

Anførte EU-retlige forskrifter og EU-retspraksis

Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2016/343 af 9. marts 2016 om styrkelse af visse aspekter af uskyldsformodningen og retten til at være til stede under retssagen i straffesager (EUT 2016, L 65, s. 1, herefter »direktiv 2016/343«), navnlig 36.-39. betragtning og artikel 8-10

Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder (herefter »chartret«, artikel 47

Dom af 19. maj 2022, C-569/20, ECLI:EU:C:2022:401

Dom af 17. december 2020, C-416/20 PPU, ECLI:EU:C:20

Dom af 15. september 2022, C-420/20, ECLI:EU:C:2022:679

Anførte nationale forskrifter

Konstitutsia na Republika Bulgaria (Republikken Bulgariens forfatning)

Nakazatelno-protsesualen kodeks (NPK, herefter »strafferetsplejeloven«)

Under efterforskningen i forundersøgelsesfasen bliver den mistænkte person formelt sigtet, hvilket sker ved en separat retsakt (herefter »retsakt«), i hvilken de væsentligste faktiske omstændigheder og retlige aspekter i sigtelsen er angivet. Ved denne retsakt bliver den mistænkte person underrettet om, at den pågældende officielt er sigtet for en bestemt lovovertrædelse, og får mulighed for at fremkomme med oplysninger om sigtelsen og at fremsætte anmodninger.

Den anden del af forundersøgelsesfasen omfatter anklagemyndighedens handlinger efter efterforskningens afslutning. Anklagemyndigheden kan beslutte at rejse tiltale ved et anklageskrift, som indgives til retten.

I praksis er indholdet af retsakten i henhold til strafferetsplejelovens artikel 219 inkluderet i den sidste del af anklageskriftet i henhold til samme lovs artikel 246. Den faktuelle del af anklageskriftet indeholder detaljerede oplysninger om den lovovertrædelse, som den tiltalte har begået, om tid, sted og måde, hvorpå lovovertrædelsen er blevet begået, om den forurettede, der blev skadet, og om skadens størrelse.

Den retslige fase indledes med indgivelsen af anklageskriftet til retten. Retten træffer visse foranstaltninger for at underrette den tiltalte ved at sende den pågældende en kopi af anklageskriftet og ved officielt at informere den pågældende om visse omstændigheder, herunder at der vil blive afholdt en retssag på grundlag af anklageskriftet, og at der under visse omstændigheder er mulighed for at behandle og afgøre straffesagen, uden at den pågældende er til stede (herefter »sag i henhold til strafferetsplejelovens artikel 247c«). Efter at have modtaget anklageskriftet i henhold til strafferetsplejelovens artikel 246 og de oplysninger, der er knyttet til det, bliver den sigtede (nu betegnet »den tiltalte«) for første gang underrettet om, at der vil blive afholdt en retssag for at afgøre, om der kan føres bevis for tiltalen, og om den pågældende vil blive fundet skyldig og blive idømt en vis straf. På dette tidspunkt bliver den pågældende også underrettet om muligheden for, at straffesagen kan blive afgjort, selv om den pågældende ikke er til stede.

Kort fremstilling af de faktiske omstændigheder og retsforhandlingerne i hovedsagen

- 1 De faktiske omstændigheder i hovedsagen er de samme som dem, der allerede er beskrevet i anmodningen om præjudiciel afgørelse i sag C-569/20. Den forelæggende ret ønsker at korrigere sin faktuelle fejl og præcisere, at IR faktisk personligt modtog sigtelsen i forundersøgelsesfasen (retsakten), men ikke det anklageskrift, på grundlag af hvilket retssagen blev indledt (anklageskriftet i henhold til strafferetsplejelovens artikel 246), dvs. det anklageskrift, der blev indgivet til retten.
- 2 IR var tiltalt for to strafbare handlinger: for deltagelse i en organiseret kriminel gruppe med henblik på at begå skatteovertrædelser og for medvirken og tilskyndelse til en specifik skatteovertrædelse.

- 3 I sagens forundersøgellesfase blev retsaktten i henhold til strafferetsplejelovens artikel 219 om sigtelsen mod IR den 18. april 2016 udfærdiget og forkyndt for den pågældende den næste dag; den pågældende var repræsenteret ved en advokat, som den pågældende havde bemyndiget hertil. IR foretrak ikke at udtale sig og orienterede blot om, at den pågældende opholdt sig i udlandet; der blev desuden orienteret om en ny adresse, hvor den pågældende kunne træffes.
- 4 Efter afslutningen af efterforskningen udfærdigede anklagemyndigheden den 9. december 2016 anklageskriftet i henhold til strafferetsplejelovens artikel 246. IR sendte derefter de dokumenter til retten, som retssagen i hovedsagen blev indledt med.
- 5 Fra 2016 og frem til i dag har den forelæggende ret gjort flere forsøg på at indkalde IR til retssagen, men den pågældende har end ikke kunnet lokaliseres på den adresse, som den pågældende selv har opgivet. Den bemyndigede advokat nedlagde sit forsvarshverv, fordi der ikke kunne opnås kontakt til IR. Efterfølgende blev der beskikket tre offentlige forsvarsadvokater efter hinanden, som ikke havde nogen kontakt til IR eller dennes pårørende. Det er i princippet uklart, om IR er vidende om, at der er udarbejdet et anklageskrift, at dette anklageskrift behandles af en domstol (dvs. at der verserer en retssag mod den pågældende), og at der ex officio er blevet udpeget en offentlig forsvarer for den pågældende.
- 6 Ifølge de seneste oplysninger om IR er der afsagt endelig dom over den pågældende i tre andre straffesager, ligesom den pågældende eftersøges med henblik på afsoning af idømte straffe; den pågældende er også eftersøgt i hovedsagen. Den pågældende kan imidlertid ikke lokaliseres.

Kort fremstilling af begrundelsen for forelæggelsen

Begrundelse for det første præjudicielle spørgsmål

- 7 Efter at have drøftet begrundelsen for Domstolens dom i sag C-569/20 finder den forelæggende ret, at IR's retsstilling er omfattet af artikel 8, stk. 4, i direktiv 2016/343, således at den pågældende ville være berettiget til en ny retssag.
- 8 Dette er tilfældet, fordi IR unddrog sig retsforfølgning, efter at den retsakt, som – i overensstemmelse med national lov – ikke indeholder de nødvendige oplysninger om, at der vil blive afholdt en retssag i fremtiden, var blevet forkyndt for ham. Faktisk bliver disse oplysninger først overdraget, når anklageskriftet er blevet forkyndt i henhold til strafferetsplejelovens artikel 246, og ved afholdelsen af retssagen i henhold til samme lovs artikel 247c.
- 9 Derfor modtog IR faktisk ikke underretning om retssagen, hvilket er en grundlæggende betingelse for anvendelsen af artikel 8, stk. 2, i direktiv 2016/343.
- 10 IR modtog navnlig ikke underretning om følgende:

- om anklageskriftet i henhold til strafferetsplejelovens artikel 246, hvilket indebærer, at den pågældende [ikke] blev underrettet om arten af tiltalen mod sig, således at denne kunne udøve sin ret til forsvar (jf. artikel 6, stk. 3, i direktiv 2012/13) og kunne vurdere, om han ønskede at være personligt til stede eller ej,
 - desuden [...] om den omstændighed, at der i det hele taget ville blive afholdt en retssag, herunder dato og sted (jf. sag C-569/20, præmis 41 og 42);
 - endvidere [...] om konsekvenserne af den pågældendes udeblivelse (jf. sag C-569/20, præmis 40);
 - den pågældende er endelig ikke repræsenteret ved en advokat, som han har tillid til (jf. sag C-569/20, præmis 56).
- 11 Selv om det alene skyldes, at IR har unddraget sig retsforfølgning, at det er umuligt at give den pågældende underretninger, fører denne unddragelse i henhold til artikel 9 og artikel 8, stk. 4, første punktum, i direktiv 2016/343, 39. betragtning, første punktum, til samme direktiv og præmis 46 og 47 i dom C-569/20 ikke til det resultat, at retten til en ny retssag er udelukket.
 - 12 Navnlig foreligger der ikke et kvalificeret fravær (herunder i form af unddragelse fra retsforfølgning) under betingelserne i artikel 8, stk. 2, i direktiv 2016/343, som beskrevet i sag C-569/20, præmis 48, nemlig et fravær, hvor den tiltalte »[...] vidste, at der ville blive afholdt en retssag mod vedkommende« og »har modtaget tilstrækkelige oplysninger til at være klar over, at der skulle gennemføres en retssag mod den pågældende« (præmis 59, andet punktum og konklusion).
 - 13 De faktiske forhold, som EU-Domstolen har beskrevet udtrykkeligt i sag C-569/20, præmis 57 og 58, og som EU-Domstolen kun behandlede som følge af den forelæggende rets fejl, nemlig den korrekte forkyndelse af det anklageskrift, som viste sig at være behæftet med procedurefejl, i henhold til strafferetsplejelovens artikel 246, og den efterfølgende manglende mulighed for at forkynde det nye, korrigerede anklageskrift for den pågældende i henhold til artikel 246 som følge af, at den pågældende havde unddraget sig retsforfølgning, foreligger heller ikke. På grund af, at IR havde unddraget sig retsforfølgning, blev der i virkeligheden ikke forkyndt et anklageskrift for ham i henhold til strafferetsplejelovens artikel 246.
 - 14 I præmis 58, tredje punktum, i sag C-569/20 bemærker EU-Domstolen imidlertid, at det kan lægges til grund, at der er tale om at undtage sig retsforfølgning som omhandlet i præmis 48, hvis »indholdet af det nye anklageskrift svarer til det oprindelige anklageskrift«. Ifølge national lovgivning adskiller indholdet af retsakten i henhold til strafferetsplejelovens artikel 219 sig væsentligt fra indholdet af anklageskriftet i henhold til samme lovs artikel 246, fordi de to retsakter tjener forskellige proceduremæssige formål.

- 15 Den forelæggende ret er derfor af den opfattelse, at IR's retsstilling ikke er omfattet af anvendelsesområdet for artikel 8, stk. 2, i direktiv 2016/343, eftersom ingen af de tre betingelser i denne bestemmelse er opfyldt. Som følge heraf ville IR, såfremt der blev afholdt en retssag mod vedkommende, hvorved den pågældende blev fundet skyldig og uden at være til stede idømt en vis straf, have ret til en ny retssag i henhold til artikel 9 i direktiv 2016/343.
- 16 Den forelæggende ret har gjort opmærksom på, at IR's retsstilling i følge national lovgivning er omfattet af anvendelsesområdet for strafferetsplejelovens artikel 423, stk. 1, andet punktum, første alternativ, hvorefter den pågældende, i tilfælde af, at der blev afholdt en retssag mod vedkommende, hvorved den pågældende blev fundet skyldig og under sit fravær idømt en bestemt straf, ikke ville have ret til en ny retssag, ved hvilken den pågældende kunne være til stede.
- 17 Dette er tilfældet, fordi IR unddrog sig retsforfølgning, efter at retsakten i henhold til strafferetsplejelovens artikel 219 var blevet forkyndt for ham, og fordi sagen i henhold til artikel 247c i samme lov netop ikke kan gennemføres som følge af unddragelse, da den pågældende ikke kan blive underrettet om anklageskriftet i henhold til strafferetsplejelovens artikel 246, om retssagen og om konsekvenserne af ikke at møde op til denne retssag.
- 18 I henhold til strafferetsplejelovens artikel 423, stk. 1, andet punktum, andet alternativ, har IR ikke ret til en ny retssag, under hvilken han kan være til stede.
- 19 Desuden forudsætter lovligheden af afholdelsen af en retssag, uden at IR er til stede, alene, at den pågældende er repræsenteret af en advokat, ligesom det ikke er nødvendigt, at denne advokat nyder den pågældendes tillid. Det kræves faktisk ikke, at den fraværende tiltalte har nogen som helst kontakt til sin advokat.
- 20 Derfor opfylder representation ved en advokat, der er beskikket ex officio, som den tiltalte ikke kender og ikke har engageret med henblik på varetagelsen af sit forsvar, fuldt ud kravet i strafferetsplejelovens artikel 94, stk. 1, nr. 8, og udgør ikke en grund til at afholde en ny retssag, hvor den pågældende kan være til stede og med deltagelse af en advokat efter vedkommendes valg.
- 21 Den forelæggende ret finder derfor, at IR's retsstilling i henhold til national lovgivning er omfattet af strafferetsplejelovens artikel 423, stk. 1, andet punktum, første alternativ. Hvis der blev afholdt en retssag mod IR, som blev kendt skyldig og i sit fravær idømt en vis straf, ville den pågældende i henhold til denne bestemmelse ikke have ret til en ny retssag, ved afholdelsen af hvilken den pågældende var til stede.
- 22 Efter den forelæggende rets opfattelse består der som følge heraf en klar konflikt mellem artikel 9 i direktiv 2016/343, sammenholdt med dette direktivs artikel 8, stk. 4, sammenholdt med artikel 8, stk. 2, og strafferetsplejelovens artikel 423, stk. 1, andet punktum, første alternativ. Den første bestemmelse giver IR ret til en ny retssag, mens den anden bestemmelse udelukker denne ret.

- 23 Det første præjudicielle spørgsmål er stillet i denne sammenhæng og drejer sig om, hvorvidt de to bestemmelser rent faktisk er i konflikt med hinanden.

Begrundelse for det andet præjudicielle spørgsmål

- 24 Det andet spørgsmål er alene stillet for det tilfælde, at EU-Domstolen måtte nå frem til den konklusion, at strafferetsplejelovens artikel 423, stk. 1, andet punktum, første alternativ, er i strid med EU-retten. Dette indebærer ikke i sig selv, at denne bestemmelse ikke kan anvendes. Genoptagelse af en straffesag, der er blevet gennemført, uden at den tiltalte var til stede, reguleres da af artikel 9 i direktiv 2016/343, sammenholdt med direktivets artikel 8, stk. 4 eller artikel 8, stk. 2; dette gælder også for hovedsagen, dvs. i det foreliggende tilfælde for IR.
- 25 Mere specifikt har IR som tiltalt i en medlemsstat ret til en ny retssag, hvis han dømmes uden at være til stede; denne ret følger direkte af artikel 9 i direktiv 2016/343, sammenholdt med dette direktivs artikel 8, stk. 4 og artikel 8, stk. 2, som har direkte virkning (jf. dom i sag C-569/20, præmis 28 og domskonklusion, dom i sag C-416/20, præmis 55, andet punktum).
- 26 Nødvendigheden af det andet spørgsmål følger af den forelæggende rets sikre viden om, at IR i realiteten ikke vil få muligheden for at gøre brug af denne ret. Denne sikre viden følger igen af praksis fra Varhoven sad (øverste [kassations]domstol) om genoptagelse af straffesager, der er blevet afholdt, uden at den tiltalte har været til stede. Denne retspraksis tager alene hensyn til national lovgivning (strafferetsplejelovens artikel 423) og ikke også til EU-ret, herunder artikel 8 og 9 i direktiv 2016/343.
- 27 For det første skal det bemærkes, at ordlyden af artikel 8, stk. 2, litra a) og b), i dette direktiv er tilstrækkeligt præcis og ubetinget, uanset hvilken tvivl der end måtte være tale om: En person, som er blevet dømt uden at være til stede, skal være blevet underrettet om »retssagen« for at kunne nægtes en ny retssag. Da det er indlysende, at underretningen om retsaktens i henhold til strafferetsplejelovens artikel 219 er af en anden kvalitet end underretningen om retssagen, er der ikke tvivl om, at den nationale lovgivning adskiller sig væsentligt fra EU-retten. Ikke desto mindre fortsætter Varhoven sad (øverste [kassations]domstol) også efter udløbet af fristen for gennemførelse af direktivet (den 1.4.2018) med at anvende den nationale lovgivning uden at anse det for nødvendigt at adressere denne konflikt i sine afgørelser eller at indgive en anmodning om præjudiciel afgørelse.
- 28 For det andet skal det påpeges, at enhver tvivl om den nationale lovgivnings uforenelighed med EU-retten, hvis en sådan overhovedet forekommer mulig, kan fjernes ved en nærmere gennemgang af Domstolens praksis. Dommen i sag C-569/20, i hvilken domstolen i sin konklusion entydigt fastsætter, at en person, der er blevet dømt uden at have været til stede, kun hvis den pågældende »har modtaget tilstrækkelige oplysninger til at være klar over, at der skulle gennemføres en retssag mod den pågældende« og efterfølgende har unddraget sig retsforfølgning, ikke har ret til en ny retssag, hvor vedkommende er til stede, har

væsentlig betydning. I henhold til national lovgivning er det klart, at underretning om retsakt i henhold til strafferetsplejelovens artikel 219 er af en anden kvalitet end underretning om retssagen. Faktisk er afgørelsen om at udarbejde et anklageskrift i henhold til strafferetsplejelovens artikel 246 det første skridt mod indledningen af en retssag, men denne afgørelse træffes længe efter, at den tiltalte er blevet underrettet om retsakt i henhold til strafferetsplejelovens artikel 219.

- 29 På trods af Domstolens dom i sag C-569/20 er praksis ved Varhoven sad (øverste [kassations]domstol) forblevet uændret. Varhoven sad (øverste [kassations]domstol) anvender ikke EU-retten direkte, drøfter ikke spørgsmålet om, hvorvidt der består en konflikt mellem EU-retten og den nationale lovgivning, og indgiver ikke nogen anmodning om en præjudiciel afgørelse om dette spørgsmål. I stedet fortsætter domstolen med at anvende national lovgivning og afviser navnlig genoptagelse af straffesager, der er afgjort, uden at den tiltalte har været til stede, på grundlag af strafferetsplejelovens artikel 423, stk. 1, andet punktum, første alternativ.
- 30 Det kan med fuld sikkerhed lægges til grund, at også [en mulig anmodning fra] IR vil blive afvist på denne måde, hvis den pågældende findes skyldig, dømmes uden at være til stede og gør sin ret til en ny retssag, hvor den pågældende er til stede, gældende.
- 31 Om sikkerheden for, at IR's ret til personligt at være til stede vil blive tilsidesat:
- 32 Denne sikkerhed er baseret på de kriterier, som EU-Domstolen har opstillet i andre lignende sager. Disse kriterier vedrører imidlertid de gensidige forbindelser mellem de nationale jurisdiktioner i forskellige stater og ikke de gensidige forbindelser mellem instanser inden for en national jurisdiktion.
- 33 Den Europæiske Unions Domstol har allerede fastslået, at der skal foretages en prøvelse i to trin, hvis der i sager om fuldbyrdelse af en europæisk arrestordre er risiko for en tilsidesættelse af den grundlæggende ret til en retfærdig rettergang (jf. dom af 31.1.2023, C-158/21, ECLI:EU:C:2023:57, præmis 97, 98 og 102); dom af 17.12.2020, C-354/20 og C-412/20, ECLI:EU:C:2020:1033, præmis 51; dom af 22.2.2022, C-562/21 og C-563/21, ECLI:EU:C:2022:100, præmis 66).
- 34 Inden for rammerne af det første trin skal det undersøges, om der foreligger objektive, pålidelige, præcise og behørigt ajourførte oplysninger, der indikerer, at der som følge af systemiske eller generelle mangler i retsvæsenets funktionsmåde består en reel risiko for tilsidesættelse af retten til en retfærdig rettergang (i hovedsagen i form af en tilsidesættelse af retten til at være personligt til stede under retssagen i straffesager). Er dette tilfældet, skal der foretages en samlet vurdering af retsvæsenets funktionsmåde (jf. dom i sag C-158/21, præmis 102 og 103); dom i sag C-354/20, præmis 54; dom i sag C-562/21 og C-563/21, præmis 67 og 77).
- 35 I hovedsagen fører undersøgelsen på det første trin til en bekræftende konklusion. Der foreligger oplysninger af den nævnte art i form af en udtrykkelig og klar

lovgivningstekst (jf. strafferetsplejelovens artikel 423, stk. 1, andet punktum, første alternativ). I henhold til denne bestemmelse har ingen tiltalte, som har unddraget sig retsforfølgning, efter at retsakten i henhold til strafferetsplejelovens artikel 219 er blevet forkyndt for dem, principielt og uden undtagelse længere ret til en ny retssag, hvor de er til stede. Der består ikke noget krav om, at de pågældende har modtaget underretning om retssagen og om konsekvenserne af ikke at give møde til samme. Det er ligeledes ikke påkrævet, at den advokat, der repræsenterer de pågældende, nyder deres tillid.

- 36 På det andet trin skal det undersøges, i hvilket omfang disse mangler kan have en konkret og direkte indvirkning på IR's retsstilling, når der tages hensyn til denne persons personlige situation, lovovertrædelsens art og andre omstændigheder, hvorved risikoen for en tilsidesættelse af retten til en retfærdig rettergang skal være »åbenlys« (jf. dom i sag C-158/21, præmis 106 og 107); dom C-354/20, præmis 55; dom i sag C-562/21 og C-563/21, præmis 82).
- 37 I hovedsagen må det andet trin i undersøgelsen bekræftes. Lovens udtrykkelige og klare ordlyd (jf. strafferetsplejelovens artikel 423, stk. 1, andet punktum, første alternativ) anvendes af Varhoven sad (øverste [kassations]domstol) i overensstemmelse med ordlyden og uden nogen afvigelse. Der foreligger derfor en langvarig, klar og konstant praksis fra Varhoven sad (øverste [kassations]domstol), der nægter personer, der er dømt uden at have været til stede, en ny retssag, hvor de er til stede, hvis de har undraget sig retsforfølgning, efter at retsakten i henhold til strafferetsplejelovens artikel 219 er blevet forkyndt for dem, og derfor ikke har modtaget underretning om den retssag, hvorunder de er blevet dømt uden at have været til stede. Derfor kan ingen omstændigheder, der vedrører IR's personlige situation eller lovovertrædelsens art eller noget andet, føre til, at denne lov og retspraksis vedrørende samme lov ikke finder anvendelse på den pågældende.
- 38 I modsat fald: Eftersom sagen vedrører to alvorlige lovovertrædelser, forsætlig unddragelse fra retsforfølgning i mange år og tre andre endelige domme (vedrørende hvilke IR også kan anmode om en ny retssag, hvor den pågældende kan være til stede), er der fuld sikkerhed for, at Varhoven sad (øverste [kassations]domstol) vil afvise IR's anmodning om en ny retssag, under hvilken han kan være til stede, hvis denne anmodning fremsættes efter en mulig domfældelse i hovedsagen, hvor han ikke er til stede.
- 39 Denne fuldstændige sikkerhed opfylder kriteriet om en »reel risiko for tilsidesættelse af [...] ret[ten] til en retfærdig rettergang« i præmis 61 og 66 i dom i sag C-354/20 og præmis 82 og 84 i dom C-562/21 samt kriteriet om »alvorlige og godtgjorte grunde til at antage« i præmis 88, 89 og 101 i dom C-562/21.
- 40 Denne fuldstændige sikkerhed bekræftes af det forhold, at praksis ved Varhoven sad (øverste [kassations]domstol) selv efter den 19. maj 2022, hvor EU-Domstolens dom i sag C-569/20 blev afsagt, forblev uændret. Navnlig drøfter Varhoven sad (øverste [kassations]domstol) ikke artikel 8 og 9 i direktiv 2016/343

og EU-Domstolens praksis vedrørende disse bestemmelser og finder det ikke nødvendigt at indgive en anmodning om præjudiciel afgørelse vedrørende den åbenlyse konflikt med strafferetsplejelovens artikel 423, stk. 1, andet punktum, første alternativ.

- 41 Den forelæggende ret er derfor overbevist om, at IR ikke har nogen mulighed for at udøve sin ret til en ny retssag i henhold til EU-retten.
- 42 Bulgarsk ret indeholder således ingen retsmidler mod eventuelle fejl i forbindelse med praksis ved Varhoven sad (øverste [kassations]domstol) for så vidt angår genoptagelse af sager, der er afgjort, uden at den tiltalte har været til stede, i henhold til strafferetsplejelovens artikel 423, eftersom Varhoven sad (øverste [kassations]domstol) er den eneste instans, der træffer afgørelse om dette spørgsmål (anderledes: dom i sag C-158/21, præmis 112; dom i sag C-562/21, præmis 91 og 92).
- 43 Om kommunikationen mellem den forelæggende ret og Varhoven sad (øverste [kassations]domstol):
- 44 EU-Domstolen har i sin praksis udviklet et retsmiddel, der kan forhindre tilsidesættelse af en rettighed, der er garanteret af EU-retten, nemlig at fuldbyrdesstaten kan kræve visse garantier fra udstedelsesstaten (jf. dom af 5.4.2016, C-404/15 og C-695/15, om betingelserne for tilbageholdelse i et fængsel, præmis 103).
- 45 Dette retsmiddel finder ikke anvendelse i hovedsagen, da karakteren af de gensidige forbindelser mellem de judicielle myndigheder i den bulgarske retsorden ikke tillader den forelæggende ret at afkræve Varhoven sad (øverste [kassations]domstol) en garanti for, at denne vil overholde EU-retten i forbindelse med sin retslige aktivitet.
- 46 I henhold til national lovgivning har den forelæggende ret desuden i princippet ikke kompetence til at undersøge, om IR har ret til genoptagelse af retssagen. Det er tvivlsomt, om denne kompetence tilkommer retten i henhold til artikel 8 i direktiv 2016/343, eftersom EU-Domstolen allerede har fastslået, at EU-retten ikke forpligter en national ret, som gennemfører en straffesag, uden at den tiltalte er til stede, under sådanne omstændigheder, at tiltalte har en anerkendt ret til en ny retssag, til i dommen udtrykkeligt at oplyse om denne ret (dom af 8.6.2023, C-430/22, ECLI:EU:C:2023:458, domskonklusion).
- 47 I henhold til national lovgivning er det alene Varhoven sad (øverste [kassations]domstol), der har denne kompetence, og Varhoven sad (øverste [kassations]domstol) vil først efter modtagelsen af en anmodning fra IR, der er dømt uden at være til stede, tage stilling til, hvilke faktiske forhold der ligger til grund for sagen, og på dette grundlag anvende den lovgivning, som den finder passende.

- 48 Derfor har den forelæggende rets juridiske konklusioner, herunder dem, der er indeholdt i den foreliggende anmodning om præjudiciel afgørelse, ingen juridisk betydning for Varhoven sad (øverste [kassations]domstol).
- 49 Om rækkevidden af spørgsmålet:
- 50 Den forelæggende ret understreger, at genstanden for det forelagte præjudicielle spørgsmål ikke er spørgsmålet om, hvorvidt praksis ved Varhoven sad (øverste [kassations]domstol) om genoptagelse af sager, der er afgjort, uden at den tiltalte har været til stede, er i overensstemmelse med EU-retten. Denne retspraksis er blot angivet som en objektiv kendsgerning, som den forelæggende ret skal tage i betragtning, når den træffer afgørelse om, hvorvidt den skal behandle og træffe afgørelse om tiltalen mod IR eller nægte at gøre dette.
- 51 Genstanden for det præjudicielle spørgsmål udgøres af spørgsmålet om, hvorvidt den fremtidige afgørelse, som den forelæggende ret vil skulle træffe om at gennemføre eller ikke at gennemføre straffesagen mod IR, uden at denne er til stede, er i overensstemmelsen med EU-retten.
- 52 Eftersom den forelæggende ret netop selv undersøger tiltalen mod IR, er den direkte forpligtet til at gennemføre straffesagen på en sådan måde, at den pågældendes ret til at være personligt til stede sikres. Mere specifikt har retten en »absolut[...] forpligtelse til inden for sin retsorden at overholde samtlige EU-retlige bestemmelser, herunder direktiv 2016/343« (jf. dom i sag C-416/20, præmis 55).
- 53 Navnlig indebærer overholdelsen af direktivets artikel 9, at en tiltalts ret til at være til stede under retssagen skal sikres, selv hvis en retsafgørelse, der er blevet truffet, uden at den pågældende var til stede, ikke er truffet under opfyldelse af betingelserne for kvalificeret fravær i henhold til direktivets artikel 8, stk. 2. Denne garanti består i visheden om, at den pågældende vil få en ny retssag, nu hvor den pågældende er til stede, blot ved at indgive en ansøgning.
- 54 I mangel af denne garanti opstår spørgsmålet om, hvorvidt den forelæggende ret skal afvise at gennemføre straffesagen og at træffe en afgørelse i sagen mod IR.
- 55 Om afvisning af at gennemføre straffesagen:
- 56 Det er netop i denne sammenhæng, at det andet præjudicielle spørgsmål er stillet. Det vedrører muligheden for og arten af en eventuel afvisning fra den forelæggende rets side af at gennemføre straffesagen mod IR.
- 57 For det første skal det bemærkes, at tiltalen mod IR vedrører deltagelse i en organiseret kriminel gruppe med henblik på at begå skatteovertrædelser og medvirken til en specifik skatteovertrædelse. Dette er to områder, der er reguleret af EU-retten, som navnlig kræver, at disse strafbare handlinger sanktioneres (jf. artikel 3 i rammeafgørelse 2008/841 af 24.10.2008 om bekæmpelse af organiseret kriminalitet, EUT L 300, af 11.11.2008, s. 42, og artikel 7 i direktiv 2017/1371 af

5.7.2017 om strafferetlig bekæmpelse af svig rettet mod Den Europæiske Unions finansielle interesser, EUT L 198, af 28.7.2017, s. 29).

- 58 Derfor vil den forelæggende rets afvisning af at gennemføre straffesagen mod IR åbenlyst være i strid med disse retsakter.
- 59 For det andet skal det bemærkes, at denne afvisning kun vil kunne være begrundet, hvis straffesagen ellers ville blive gennemført under omstændigheder, der ville forhindre en retfærdig rettergang. Der er mere specifikt tale om, at artikel 3 i rammeafgørelse 2008/841 og artikel 7 i direktiv 2017/1371, når de kræver sanktionering af de relevante strafbare handlinger, forudsætter, at dette sker i overensstemmelse med de procedurer, der er fastsat i EU-retten, og med respekt for de berørte personers grundlæggende rettigheder, således at der garanteres en retfærdig rettergang (jf. chartrets artikel 47, stk. 2), og at retten til forsvar og tiltaltes ret til at være til stede under retssagen i straffesager respekteres, hvilket er rettigheder, som udtrykkeligt anerkendes i EU-retten, og ved hvis tilsidesættelse der skal stå tilstrækkeligt effektive retsmidler til rådighed (jf. chartrets 47, stk. 1).
- 60 Den forelæggende ret ønsker derfor oplyst, om visheden om, at IR's ret til at være til stede under retssagen ikke vil blive respekteret, idet den pågældendes anmodning om en genoptagelse af retssagen, hvor den pågældende er til stede, vil blive afvist af Varhoven sad (øverste [kassations]domstol), i sidste ende kan have til følge, at den forelæggende ret må afvise at gennemføre straffesagen mod og i givet fald at domfælde den pågældende.
- 61 En sådan afvisning kan have to aspekter.
- 62 Om den forelæggende ret således nødvendigvis må afstå fra at gennemføre straffesagen, fordi garantien for en retfærdig rettergang, som kommer til udtryk i IR's ret til at være til stede under retssagen (og som ved en domfældelse uden den dømtes tilstedeværelse netop garanteres ved retten til en ny retssag i henhold til direktivets artikel 9), vejer tungere end behovet for at sanktionere de handlinger, den pågældende måtte have begået (jf. dom af 17.1.2019, C-310/16, ECLI:EU:C:2019:30, præmis 33 og 34). Desuden har EU-Domstolen allerede fastslået, at artikel 8 i direktiv 2016/343 ikke forpligter medlemsstaterne til at afholde retssager, uden at den tiltalte er til stede, men blot tillader dem at gøre dette på visse betingelser (jf. dom C-420/20, præmis 37).
- 63 Eller har den forelæggende ret tværtimod mulighed for at undersøge, om straffesagen skal gennemføres på trods af visheden om, at IR's ret til at være til stede under retssagen vil blive krænket, ved at undersøge, om nødvendigheden af at forhindre straffrihed opvejer den pågældendes ret til at være personligt til stede. Hvilke kriterier skal i bekræftende fald anvendes i forbindelse med denne undersøgelse?